

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут - педагогічний

Кафедра - соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Професійна майстерність соціального працівника

Освітня програма Соціальна педагогіка
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 231 Соціальна робота
Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ 31 ” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Професійна майстерність соціального працівника
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	2/ 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Мова викладання	українська
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
2. Анотація до курсу	
<p>На сучасному етапі розвитку суспільства невід’ємною сферою діяльності держави стає створення та вдосконалення ефективної системи соціального захисту. Соціальна робота – необхідна складова цієї системи. Соціальні працівники входять до політичних, економічних та соціальних структур суспільства й суспільних відносин. Особливе місце у діяльності фахівців інституту соціальної роботи займає налагодження взаємовідносин з людьми, які потребують соціальної допомоги, та оточуючим світом. У зв’язку з цим гостро постає питання про співвідношення діяльності соціального працівника з нормами професійної етики (деонтології). Значну роль в подоланні розриву між основами професійної етики та їх реальним здійсненням в практичній діяльності відіграє система професійної підготовки соціальних працівників всіх рівнів (від соціального працівника, безпосередньо зайнятого наданням соціальних, медичних, психолого- педагогічних та побутових послуг населенню, до спеціаліста, зайнятого розробкою основ соціальної політики чи теоретичних і технологічних основ професійної діяльності, підготовкою та навчанням кадрів).</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних знань у галузі етики соціальної роботи, розвиток умінь взаємодіяти з клієнтом, встановлювати педагогічні контакти, ліквідувати конфліктні ситуації. Сформувати знання та уміння постійного підвищення культури професійної комунікації соціального працівника.</p> <p>Завдання дисципліни: ознайомити студентів з основами професійної та педагогічної етики та необхідності дотримання педагогічного такту при взаємодії з різними категоріями населення; допомогти студентам засвоїти теоретичні основи етики соціально-педагогічної діяльності: ознайомити з основними категоріями етики соціальної роботи, розкрити складові компоненти Етичного кодексу як підґрунтя поведінки соціального працівника, формувати потребу застосовувати етичні знання на практиці, розвивати моральні професійні якості, необхідні для майбутньої фахової діяльності. Закріпити та поглибити знання, навички щодо організаційних, методичних, риторичних сторін професійної комунікації соціального працівника у роботі з клієнтами, колегами, спеціалістами різних соціальних установ та організацій, можливостей запобігання синдрому професійного вигорання.</p>	

4. Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-12. Здатність приймати обгрунтовані рішення.

ЗК-14 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання

РН-1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН-4. Формулювати власні обгрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН-10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

РН-13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН-16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

РН-21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

РН-22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: поняття професійної комунікації соціального працівника, основні вимоги, методики, прийоми проведення бесід, професійні чинники, що провокують стрес у соціального працівника, організаційні чинники, що сприяють синдрому вигорання, проблеми діагностики професійного вигорання. Розуміти поняття про професійну етику

та її особливості. Знати, що таке професійна честь та гідність та розуміти поняття професійного іміджу. Принципи етичної взаємодії з різними групами клієнтів.

вміти: на професійному рівні взаємодіяти з клієнтом, встановлювати контакти, ліквідувати конфліктні ситуації, використовувати теоретичні знання у галузі етики соціальної роботи на практиці. Вміти регулювати власну поведінку в різноманітних ситуаціях професійної діяльності; застосовувати у роботі певні підходи до прийняття етичного рішення; самостійно визначати етичні проблеми та дилеми. Працювати з науковою літературою, зокрема, першоджерелами. Застосовувати комплекс професійних, правових та морально-етичних правил; дотримуватись моральних та етичних принципів.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Професійне становлення і компетентність фахівця соціальної сфери.	Формування професійної компетентності соціального працівника. Структура професійної компетентності спеціаліста соціальної сфери. Юридична грамотність соціального працівника Проблема наснаження в контексті соціальної роботи. соціальних працівників.	Аналіз наукових джерел, питання для обговорення, тести.
2	Тема 2. Етичні аспекти роботи соціальних інститутів.	Знати і розуміти, що таке етичне виховання соціального працівника. Надання працівником соціальних служб спеціалізованих послуг (соціальних, психологічних та соціально-побутових). Етика взаємодії соціальних служб між собою та сторонніми організаціями і структурами.	Презентація, робота з науковими джерелами, питання для обговорення. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Запитання, реферати
3	Тема3. Професійно-особистісні якості соціального працівника.	Професійно-особистісні характеристики соціального працівника: ціннісні орієнтації, інтереси, гуманне спрямування особистості. Особиста та соціальна відповідальність. Розвиненість почуття добра і справедливості, власної гідності. Ввічливість, тактовність, простота і скромність. Порядність та людяність, емпатія, емоційна рівновага й терпимість тощо. Негативні моральні якості. Зарубіжний і вітчизняний досвід підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності	Питання для обговорення, індивідуальні завдання, написання есе. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Запитання, реферати

4	<p>Тема 4. Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника. з клієнтами різної статі. Емоційні чинники в професійному спілкуванні. Роль емоцій у комунікативній діяльності людини.</p>	<p>Основи спілкування соціального працівника як невід’ємна риса професійної компетентності. Співпраця з об’єктами і суб’єктами соціальної діяльності через визначення зони і позиції у спілкуванні. Основні форми і стилі етичного спілкування. Слухання як провідна якість соціального працівника, її етичні основи та рівні. Особливості етичного спілкування з клієнтами різної статі. Емоційні чинники в професійному спілкуванні. Роль емоцій у комунікативній діяльності людини.</p>	<p>Підготувати питання семінару, творчі та самостійні завдання, завдання для роздумів. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Запитання, реферати</p>
5	<p>Тема 5. Етика партнерських взаємовідносин спеціалістів у сфері соціальної роботи.</p>	<p>Розуміти поняття професійно-етичні відносини та їх особливості в співдружності соціальних працівників. Моральні принципи співробітництва з колегами в інтересах своїх клієнтів. Етика спілкування з колегами по соціальній роботі: Етика взаємовідносин з клієнтами (молоддю, неповнолітніми, людьми похилого віку та з фізичними і психічними обмеженнями тощо). Ефективні прийоми налагодження партнерських стосунків з клієнтом.. Особливості роботи соціального працівника при наданні допомоги літнім людям. Роль особистості соціального працівника в наданні допомоги людям з фізичними та психічними обмеженнями.. Специфіка роботи з неповнолітніми.</p>	<p>Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв’язання психологічних задач. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Запитання, реферати</p>
6	<p>Тема 6. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України</p>	<p>Орієнтуватись і вміти користуватись та застосовувати у роботі Етичний кодекс соціального працівника</p>	<p>Питання для обговорення, аналіз і розв’язання психологічних задач. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. Запитання, реферати</p>

Всього за тиждень	5			5		5			5	5	5	5		5	10	5	100	0
-------------------	---	--	--	---	--	---	--	--	---	---	---	---	--	---	----	---	-----	---

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю. Підсумкову оцінку за семінарські/практичні заняття вираховуються за формулою середнє арифметичне від загальної суми оцінок множиться на коефіцієнт 5. Максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 25 балів.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspstg@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Дідух Ірина Ярославівна, доцент, кандидат педагогічних наук
Контактна інформація викладача	+380673420106

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Неприпустимі плагіат та списування. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням:
--------------------------	---

	https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести) і тільки за цієї умови буде допущений до складання екзамену. Обов'язковим є для отримання екзамену відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи. Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час занять	На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою думку. Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	5 балів – сертифікати відповідні освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи. Студент може отримати додаткові бали

	згідно « Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf »
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: https:// prometheus.org.ua/coursea/

8. Рекомендована література

1. Вступ до соціальної роботи / за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К., 2005. – 304 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. / Г.П. Васянович. – Л. : Норма, 2005. – 344 с.
3. Етика соціальної роботи : принципи і стандарти // Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / за ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. – К., 2004. – С. 243 – 249.
4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / за ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. – К., 2004. – С. 250 – 253.
5. Зозуляк-Случик Р.В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. / Р.В. Зозуляк-Случик, Б.І. Ковбас. – Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2011. – 212 с.
6. Іщук С.В. Етика соціальної роботи : опорні конспекти : метод. рекоменд. для студ. спец. «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота» / С.В. Іщук. – Т. : ТДУ, 2003. – 180 с.
7. Марченко С.Я. Професійна етика соціального педагога : [навч.-метод. посіб.] / С.Я. Марченко, Н.П. Краснова, Л.П. Харченко. – Луганськ, 2009. – 563 с.
8. Сабат Н. Етика спілкування соціального педагога з різними категоріями клієнтів / Н. Сабат // Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці. – Івано-Франківськ, 2005. – С. 324 – 330.
9. Трубавіна І.М. Етика соціально-педагогічної роботи з сімєю : [навч.-метод. посіб.] / І.М. Трубавіна. – К. : УДЦССМ, 2001. – 72 с.
10. Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. – К.: Фенікс, 2001.
11. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України. Сучасний стан та перспективи розвитку / За ред. Толстоухової С.В., Капської А.Й. – К.: Академпрес, 1999.
12. Карнегі Дейл. Як здобувати друзів і впливати на людей. – К.: Молодь, 1990.
13. Кодекс професійної етики // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2001. - №3. Методичні матеріали для практичного використання психологам, соціальним працівникам в системі центрів ССМ. – К., 2001

14. Молодь і дозвілля: Теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання // О.В. Безпалько, А.Й. Капська. – К.: ACADEMPRESS, 1994.
15. . Прояви турботу і обачливість / Б.М. Ворник, В.М. Оржиховська, О.А. Голоцван. – К., 2002.
16. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / За заг. ред. Капської А.Й. – К.: ДЦССМ, 2000.
17. Соціальна робота в Україні / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько та інші. – К.: Науковий світ, 2003.
18. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник / В.П. Андрущенко, В.П. Бех. – К.: ДЦССМ, 2002.
19. Степаненко В.Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах. – К.: Лібра, 1998.
20. Томан Іржі. Як удосконалювати самого себе. – К.: Політвидав України, 1984
21. Чмут Г.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування. – К., 2003

Викладач Дідух Ірина Ярославівна